

POPÜLER MÜZİK PEDAGOJİSİ ÜZERİNE NİTEL BİR ÇALIŞMA

A QUALITATIVE RESEARCH ON POPULAR MUSIC PEDAGOGY

Irmak ATEŞ ASLAN

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Ankara/Türkiye

ORCID: 0000-0003-2922-0587

Gamze Elif TANINMIŞ

Doç. Dr. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
Ankara/Türkiye

ORCID: 0000-0001-8593-8425

Özet

Bu çalışmanın amacı 21.yy eğitim yaklaşımlarından biri olan, Popüler Müzik Pedagojisini derinlemesine inceleyerek, günümüz öğretim yöntemleri hakkında alana katkı sağlamaktır. Araştırma, nitel bir çalışma olup, verilerin toplanmasında kaynak tarama yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, belli bir kapsam bütünlüğü çerçevesinde, aşamalı bir şekilde sıralanmıştır. Araştırma Popüler Müzik Pedagojisinin genel prensipleri ve işleyişini ortaya koyması bakımından önemlidir. Buna göre Popüler müzik pedagojisi özünde, geleneksel pedagojinin kendi kendini yöneten bir öğrenme ortamına uyarlandığı bir yaklaşımdır. Bu bilgiler ışığında Popüler Müzik Pedagojisine ilişkin yapılan çalışmalar incelenerek önerilerde bulunulmuştur. Çalışmanın, Popüler Müzik Pedagojisini kullanacak araştırmacılara gerek yaklaşımın verilerine ilişkin bilgi toplama, araştırma ve gerekse uygulamalarında yol göstereceği umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, popüler müzik, popüler müzik pedagojisi.

Abstract

The aim of this study is to explore Popular Music Pedagogy, one of the 21st-century education approaches, in order to contribute to the literature on contemporary instruction methods. It is a qualitative study carried out with literature review method for collecting data. The findings were listed in a gradual manner with coherence of scope. This research is significant in that it reveals the general principles and functioning of Popular Music Pedagogy. The study shows that Popular Music Pedagogy is essentially an approach in which traditional pedagogy is adapted to a self-directed learning environment. As a consequence, the studies on Popular Music Pedagogy were analyzed and suggestions were made accordingly. The present study is expected to provide guidance in both collecting data about the approach and research along with applications of the approach for researchers who intend to use Popular Music Pedagogy.

Keywords: Music education, popular music, popular music pedagogy.

1. GİRİŞ

Devamlı gelişim ve değişim içerisinde olan dünyada müzik, insanın kültürel ve sosyal yaşamının önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Özellikle günden güne yoğunlaşan dijital ortam ile kitle iletişim araçları, bireylerin her türlü müziğe dünyanın her yerinden ulaşma ayrıcalığını arttırmakta, böylece birçok farklı müzik türü ve müzik grupları ortaya çıkmaktadır. Oluşan bu çeşitlilik nesiller tarafından benimsenmekte ve yoğunlaşan popüler müzik kültürü de yerini sağlamlaştırmaktadır.

Popüler müzik; başta ritmik yapısı ve akılda kalıcı kolay ezgilerinin yanı sıra, farklı akustik ve elektronik çalgıların kullanımı ile daha çok gençliği peşinden sürükleyen, genellikle dans etmek veya eğlenmek amacı ile icra edilen müzik türüdür (Çiftçi, 2010). Say (2010)' a göre ise eğlence özelliği ağırlık taşıyan bütün müzik çeşitleri ve formları popüler müzik tanımına girmektedir. Lull'a (2000) göre ise popüler müzik bir iletişim biçimidir ve insanlar arası iletişimin önemli bir boyutudur. Kendisini yaratanların, dinleyenlerin, kullananların ve kendisiyle dans edenlerin yaşamına esaslı surette ve duygusal olarak etkisini sürekli yayan ve kendini güçlendiren bir kültür mecrasıdır (aktaran: Aksoy, 2020: 239).

Yapılan tanımlamalara bakıldığında, popüler müziğin tüketim kültürünün bir parçası olarak nitelendirildiği görülmekte, özellikle eğitim bağlamında, popüler müzik üzerine temelleri Adorno'ya dayanan olumsuz bir yaklaşım bulunmaktadır. Umid Gurbanov tarafından çevirisi yapılan Popüler müzik üzerine bir raporunda Adorno; "Popüler müziğin alanı modernist bir yapıda olsa da bir bakıma ticari karakterden ve tüketimden ayrılmaz hale gelmiş durumdadır" şeklinde ifade etmiştir (Gurbanov, 2017).

Popüler müziğin sanatsal bir kaygı taşımaması, dolayısıyla eğitim açısından faydalı bulunmaması, eğitim müfredatında kullanılmasının önüne geçmiştir. Bunun yanında, hızla yayılan kitle iletişim araçlarının özellikle gençler üzerinde oluşturduğu etkiyi pozitif yönde kullanılabileceğini düşünen eğitimciler de bulunmaktadır. Buna göre pop müziğin özgürleştirici ve ticari potansiyeli arasındaki gerilimi pozitif yönde kullanmak amacıyla, öğrencilerin dayatılan sisteme uyum göstermesini beklemek yerine popüler müziği fayda sağlayacak yönde kullanmak mümkündür. Tagg (1966)' a göre popüler müzik ticari bir araç olarak görülse de gençler tarafından benimsenen bu müzik türü öğrencileri yönlendirmek ve geliştirmek için bir kaynak olarak kullanılmalıdır. Müzik eğitimcileri, öğrencilerin var olan müzik kültürlerini geliştirmeli ve potansiyellerini kullanmaları için onları yönlendirmelidirler. Öğretilecek tek müzik türü tabi ki pop müzik olmamalıdır fakat son derece iyi bir iletişim aracı olan pop müziğin, müzik öğretiminde tutuma yönelik faydalı yansımasından yararlanılmalıdır (Tagg, 1966: 25-26). Eğer eğitimciler popüler müziği basitçe, dikkat çekmek için kullanırlarsa bir öğrencinin dikkatini popüler müzikle çektikten sonra, onunla daha derin bir ilişki (kültürler, gelenekler, tarihler, teknolojiler, sosyal alanlar, biçimler ve anlamlar vb.) kurulacaktır (Oehler & Hanley 2009). Ho (2017), müzik eğitimcilerinin, okuldaki müzik eğitiminin amaçları ile birçok Çinli gencin sosyal ve kültürel deneyimleri arasında sıklıkla görülen uyumsuzluğun farkında olarak, öğrencilerin müzik etkinliklerine katılımını arttırmak için pratik stratejiler ve yöntemlerin nasıl geliştirileceği konusunda daha fazla anlayış ve bilgi sahibi olmaları gerektiğini belirtmiştir. Aynı zamanda, hızla değişen toplumun taleplerine yanıt vermek amacıyla öğretimlerine klasik ve geleneksel müzikler ile birlikte popüler müziği dahil etmelerinin müziğin okul ortamının içinde ve dışında en geniş katılımına katkıda bulunacağını,

bu doğrultuda, çok kültürlü müziğin Çin yüksek öğretiminde müzik öğretmenliği eğitim müfredatına dahil edilmesi gerektiğini ifade etmiştir (aktaran: Aksoy, 2020: 240).

Müzik eğitimi ile ilgili, süreç içerisinde birçok yaklaşım ortaya çıkmıştır. İnsanlığın beklenti ve ihtiyaçları değiştikçe, ihtiyaca yönelik yeni metotlar gelişmiştir. Bu düşünceler çerçevesinde popüler müzik hakkında ortaya çıkan olumsuz algı zaman içinde eğitimde öğrencilerin öğrenme alanlarına pozitif fayda sağlayacak bir aşamaya gelmiştir. Popüler müzik pedagojisi yeni bir inceleme alanıdır. Tarihsel olarak öğretim programında popüler müziğe önem verilmemiş, literatürün büyük bölümü bu alanın üzerinde durmamıştır.

Bu araştırmada müzik eğitiminde kullanılan Popüler müzik pedagojisi konu alınmıştır. Popüler müzik pedagojisi teknolojik kayıt sistemi, grup çalışmaları ve akran öğrenimine dayanan informal bir sistemdir. Çalışmanın alt başlıklarında yaklaşımın tarihçesi, felsefesi, temelleri ve ilkeleri sistemli olarak ele alınmıştır. Bir öğretim metodu olarak 21. yy da ortaya çıkan yaklaşımın, uygulama örnekleri ve temel felsefesine ilişkin Türkçe kaynak oldukça sınırlıdır. Bu nedenle, çalışma Popüler Müzik Pedagojisi yaklaşımını ele alarak, alandaki Türkçe kaynak eksikliğine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

2. YÖNTEM

Araştırmanın türü, araştırma grubu, veri toplama araçları, geçerliği ve güvenilirliği, veri toplama süreci, verilerin analizi, etik kurul onayı yöntem bölümünde açıklanmalıdır. Olgu sunumlarında, bilgilendirilmiş gönüllü olur/onam formunun imzalandığına dair bilgiye de yöntem bölümünde yer verilmelidir. Başlıktan başlığa doğrudan geçiş yapılmamalı açıklayıcı ifadeler yer verilmelidir.

2.1. Araştırma Modeli

Betimsel araştırma yöntem ve tekniklerinin kullanıldığı bu araştırma genel tarama modelinde nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma; sosyal bilimlerde daha sık kullanılan bilimsel araştırma yöntemlerinden biridir. Nitel araştırma, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır” (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

Popüler müzik pedagojisinin araştırılıp incelendiği bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına örnektir.

2.2. Etik Bildirim

Popüler müzik pedagojisinin temel ilkeleri ve uygulamalarının açıklandığı bu araştırma derleme türünde olduğu için etik kurul kararı gerektirmemektedir.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmaya ilişkin verilere ulaşmak için doküman inceleme yolu ile literatür taranmış, popüler müzik pedagojisi ile ilgili verilere bilimsel makale, bildiri, tez, kitap ve internet kaynaklarından ulaşılmıştır.

2.4. Veri Analizi

Elde edilen bulguların özetlenip yorumlanarak analiz edildiği bu araştırmada betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde alt amaçlar doğrultusunda elde edilen bulgulara ilişkin verilere yer verilmiştir.

3.1. Yaklaşımın Tarihçesi

II. Dünya Savaşı sonrası yapılan radikal değişimler sadece siyasal alanda olmamış, aynı değişim sanatın birçok dalında, özellikle güçlü bir ifade biçimi olan müzik alanında da kendini göstermiştir. Bu dönemde savaşın galibi olan, Anglosakson merkezli çıkıp dünyaya yayılan, rock&roll, punk, alternatif rock gibi müzik türleri dönemin gençleri arasında hızlı bir şekilde benimsenmiştir. Bu dönemin müzik yıldızları Elvis Presley, Beatles, Rolling Stone gibi müzisyenlerin popülerliği artmış ve Dünyanın birçok ülkesinde yerel yansımaları gelişmiştir. Türkiye’deki yansımaları ise Üç hürel-Barış Manço Cem Karaca vb. dir. O dönemlere kadar okullardaki müzik müfredatında kilise ve klasik batı müziği eksenli eğitim benimsenmiş olup, bu eğitimin temel pedagojisi usta çırak ilişkisine dayanmaktadır. Bununla beraber ortaya çıkan yeni müzik türleri daha çok kolektif ve grup müziği olup, geleneksel müzik pedagojisinin değişen dünyanın şartlarına uyum sağlaması gerektiği birçok bilim insanı ve pedagoğ tarafından savunulmuştur.

Lerner (1967)’ e göre, popüler müzikle birlikte nesiller iletişim kurmaya başlamış ve daha fazla anlamlı değer yapısı oluşturulmuştur. Nitekim o dönemlerde gençler arasında popüler olan ve yoğun şekilde üretilen müzik tarzları bu yorumu doğrular niteliktedir. 1967’de ABD’de yapılan Tanglewood Sempozyumu’nda çok farklı konuda uzmanlaşmış birçok katılımcı (müzisyenler akademisyenler iş insanları) tarafından toplumda ve müzik eğitiminde kuşak farkı olduğu kabul edilmiş, müzik eğitiminin karşı karşıya olduğu sorunlar ve çözüm önerileri üzerine görüşülmüş, ortak bir deklarasyon yayınlanmıştır. Gurgel’e (2019) göre, tüm dönemlerin, tarzların, formların ve kültürlerin müziği müfredata dahil edilmiştir. Müzik repertuarı, şu anda popüler olan genç müzik ve avangard müzik, Amerikan halk müziği ve diğer kültürlerin müziği dahil olmak üzere bu zengin çeşitlilik içinde, zamanımızın müziğini de içerecek şekilde genişletilmelidir. Böylece gündeme gelen popüler müziğin okul müfredatlarına alınması için adımlar atılmıştır. Bu bağlamda Popüler müzik pedagojisinin temellerinin Tanglewood Sempozyumu’na dayandığı kabul edilmektedir. Tanglewood Sempozyumu müzik eğitimi mesleği içerisinde popüler müzikle ilgili özel sorunlara ışık tutmuştur. Yale ve Juilliard’ın her ikisi de okullardaki müzik sorunlarını ele alırken Tanglewood Sempozyumu toplumda daha geniş kapsamlı müzik sorunlarına değinmeyi tercih etmiştir. Mark’a (1978) göre uygulamalara ve inançlara yeni bir soluk getirmeye çalışan Tanglewood Sempozyumu “...güzel sanatların toplumda oynadığı roller, çağdaş toplumun özellikleri, çağdaş müzik, davranış bilimlerinin rolü, yaratıcılık ve müzik eğitimi ile toplumun

diğer kesimleri arasındaki işbirliği kanalları konularına değindiği için değer sistemleri üzerine tartışmalara yönelik özel bir etkinlikti". Özel konuları tartışmak üzere alt komiteler oluşturulurken "Yükselen Bir Toplum İçin Bir Güzel Sanatlar Felsefesi"ni ele alan bir grup, müzik ve müziğin çağdaş kültürel değişimleri ile ilgili önemli tartışma konuları ortaya atmıştır (aktaran Mroziak, 2017).

Müzik eğitimi mesleğinde son 50 yılın önemli olayları üzerine yapılan araştırmalar, pedagojik geleneğin evrimine ışık tutmaktadır. 1967 Tanglewood Sempozyumu dahil önemli sempozyumlarda çıkan belgelerde olduğu üzere popüler müzik ve dünya müzikleri üzerine çokça tartışma olurken meslek, müziği kendi geleneksel kurallarının dışına çıkarmada çekimser kalmıştır. 40 yıl sonra, yani Tanglewood II'de bu tür müziklerin kabul edilip kullanılmasından son derece benzer şekilde bahsedildiğinde bu durum kanıtlanmıştır. Bu etkinlikler uzun süreli bir ihmale, aynı zamanda bir tür mesleki körelmeye işaret etmiştir. Daha özel çerçevede ele almak gerekirse müzik eğitiminin iç mekanizmaları (felsefi desteklerinden müzik öğrencilerini kavramsallaştırmasına, hizmet öncesi öğretmen eğitimine ve bunların ötesine), tek geleneksel kuralın özelliklerinde belirli bir öğrenci tipini tekrarlamaya ve geçerli kabul etmeye devam eden bir pedagojik modeli ölümsüzleştirecek şekilde sürdürülmüştür.

Müzik eğitimi alanında yapılan bu reform silsilesine bakıldığında alanın popüler müzikleri ders içeriklerine dahil etmeye değer bulunduğu görülmektedir. Bu belgelerde önerilen değere rağmen alan, tek tek derslere dahil etmeye odaklanmış, geniş ölçekli müfredat geliştirmeye aynı önemi vermemiştir. Müzik eğitimi alanında bu reformlar üzerinden popüler müziklerin eğitim müfredatına dahil edilmesini 50 yılı aşkın süredir tartışmaktadır. Ancak anlamlı ve somut bir değişim yakalanamamıştır.

Bu reformlardan Vizyon 2020 ise alakalı ve dahil edici müfredat ve mesleki hususların sürdürülmesine özel ihtimam gösteren, çok ihtiyaç duyulan gündemleri öne çıkarmadaki başarıları ile bilinmektedir. Bu belge, müzik eğitimi ve popüler müzikle ilgili bir ideolojiyi güçlendiren bir belgedir. Birincisi, bilgi ve becerilerin en iyi nasıl öğretilebileceği tartışmasında teknolojinin öneminden özel olarak bahsedilmektedir. Teknolojinin müzik müfredatı açısından dönüştürücü gücü kabul edilerek şu önerilmektedir: "...okullarda müzik öğretiminde kullanılan medya ve teknoloji, okul dışında üretmek ve deneyimlemek için kullanılan medya ve teknolojiyi içine alır" (Madsen, 2000: 95). Bu ifade, müzik eğitiminde pedagojik yaklaşımları şekillendirmede tutarlılık ve ilgililik konusunda farkındalığı ortaya koymaktadır. Bu durumda odak noktası, teknolojinin müzikal üretim, tüketim ve kullanımı daha çok kolaylaştırmak için uygulanmasıdır (aktaran Mroziak, 2017).

Popüler müzik her ne kadar okul müfredat programına girmiş olsa da, uzun bir süre sadece kavramsal açıdan incelemeleri yapılmış ve müzik türlerinin kısa tanıtımını yapmak dışında gelişmiş bir sistem içerisinde işlenememiştir. İlk ve orta öğretim kurumlarındaki müzik eğitimi programlarında, popüler müziğin sadece nitelikli örneklerine yer vermeye çalışan, bir başka deyişle, çocukları kötü ve yoz müziklerden koruyan bir içgüdüğü görmek mümkündür. Diğer yandan popüler müzik sanatçılarının informal öğrenme ortamları son yıllarda müzik eğitimcilerinin de dikkatini çekmeye başlamış ve bu süreçlere odaklanmak üzere okul dışındaki öğrenme ortamlarına yönelmişlerdir (Özmenteş, 2014).

Popüler müziğin, eğitimin içerisinde bir öğrenme yöntemi olarak karşımıza çıkması henüz yenidir. Bu bağlamda popüler müzik pedagojisinin bir ders olarak ilk atılımları 1994

yılında İngiltere’de Salford Üniversitesi programında ortaya çıkmıştır (Cloonan ve Hulstedt, 2013). Bu gelişmenin ardından, dünya çapında çok sayıda kurum artık popüler müzik pedagojisini lisans programlarının bir parçası olarak sunmaya başlamıştır. Popüler müzik pedagojisi ile ilgili alanlarda, Avustralya Griffith Üniversitesi, İrlanda Cork Müzik Okulu, Amerika Birleşik Devletleri Berklee Müzik Koleji gibi kurumlar ileri derece programları sunan kurumların bazılarıdır.

3.2. Popüler Müzik Pedagojisinin Felsefi Temelleri

Popüler Müzik Pedagojisi programı, müzik tarihini inceleyen ve analiz, ses üretimi, şarkı yazımı, performans açısından farklı yeteneklerini kullanan, öğrenme odaklı bir yaklaşımın benimsenmesidir (Lebler & Weston, 2015). Eğitimin 21.yy becerilerine yönelik olması gerektiğini savunan bir grup tarafından, öğrencileri kariyerlerine hazırlamak için gerekli bilgi ve becerileri değerlendirmek ve desteklemek adına 21. yy Öğrenme Ortaklığı olarak adlandırılan uluslararası bir organizasyon oluşturulmuştur. Bu bağlamda popüler müzik pedagojisi ile 21.yy becerilerine yönelik bir eğitim ortamı oluşturulması amaçlanmaktadır. Buna göre 21. yy becerileri;

Öğrenme ve Yenilik Becerileri: Yaratıcılık ve yenilik, popüler müzikte dinamik ve işbirlikçi bir süreçtir. Çünkü popüler müzik pedagojisi genellikle öğrencileri bir parçası olarak beste ve düzenleme yapmaya teşvik etmektedir (Vasil ve diğerleri, 2018).

Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri: Popüler müzik topluluklarında öğrencilerin çalmak, akor çizelgelerine bakmak, kayıt yapmak ya da repertuar aramak için teknolojiyi kullanması muhtemeldir (Vasil ve diğerleri, 2018). Türkiyede bu yaklaşımla ortaya çıkan en etkili çalışma Doğa Koleji öğrencileri tarafından Barış Manço’nun Dönence eserinin iPad Orkestrası ile seslendirilmesidir.

Yaşam ve Kariyer Becerileri: Popüler Müzik Pedagojisi kendi kendini yöneten ve grup iş birliğine dayalı bir yaklaşım olduğundan öğrenciler inisiyatif alma ve öz değerlendirme becerilerini geliştirmesi beklenir.

3.3. Uygulamaya Yönelik İlkeler

Popüler Müzik Pedagojisi içsel motivasyonu barındıran, öğrencinin bireysel ve okul dışı deneyimlerine dayanan bir yaklaşımdır. Buna göre yaklaşımının ilke ve temelleri şu şekilde sıralanabilir;

- Popüler Müzik Pedagojisinde genel bir öğrenme alanı yoktur, fonksiyoneldir.
- Çalışmalar amaca yöneliktir, parçanın çalınmasına ilişkin beceriler esastır.
- PMP de öğretmen yönlendirmesi nadiren vardır. Program kendi kendini yöneten bir etkinliklerdir.
- Belli bir plan-program yoktur. Öğrenmenin pratikle doğal seyrinde geliştiği informal bir pedagojidir.
- Etkileşimli, iş birliğine dayanan akran öğrenmesi vardır ve değerlendirmeler de aynı yaklaşımla grup içerisinde gerçekleşir.

• Güçlü ve zayıf yönlerin fark edilebilmesi için kayıt teknolojilerinden yararlanılarak gelişim takip edilir. Bununla beraber bir değerlendirme günlüğü tutmak da sistemli gözlem yapabilmek adına bu yaklaşımın prensiplerinden biridir (Lebler, 2008).

• Öğretmen grup içerisinde bir yol gösterici, bazen de öğrenen grubun parçasıdır.

3.4. Çalgılar

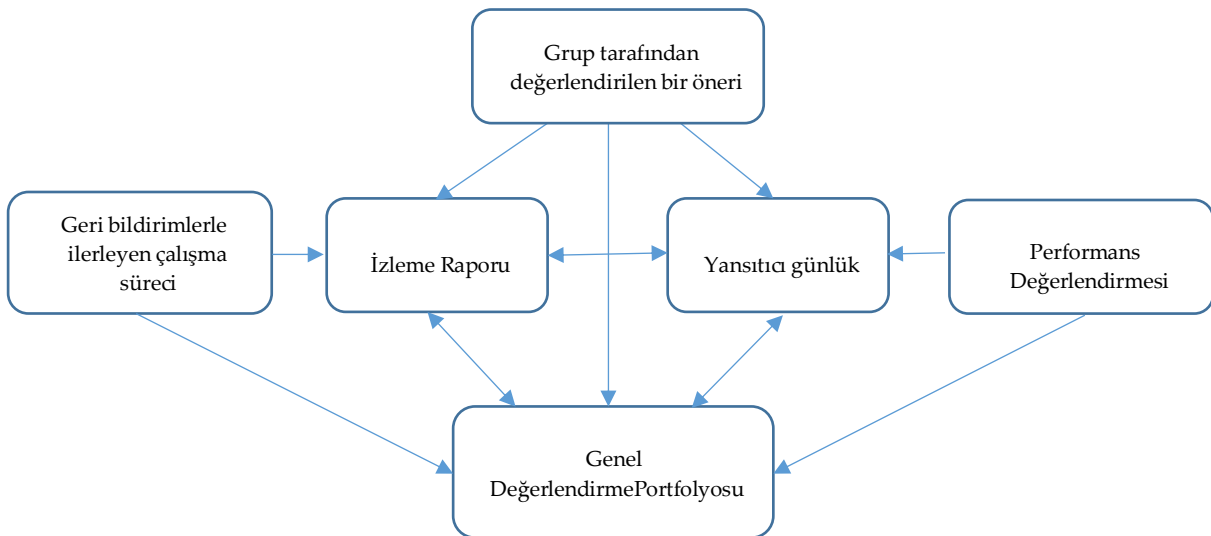
Popüler Müzik Pedagojisi ile ilgili bir başka konu da kullanılan araç-gereçlerdir. Burada gitar, bas gitar, bateri, flüt, perküsyon, klavye gibi grup müziklerinin aktif elemanları olan çalgıların kullanımı yaygındır. Bu eğitim programında çalgıların yanı sıra öğrencilerin gelişimini takip eden canlı kayıtlar da yapılmakta, bu bağlamda çeşitli kayıt teknoloji cihazlarına da ihtiyaç duyulmaktadır.

3.5. Fiziksel Ortamın Oluşturulması

Popüler müzik pedagojisi kayıt teknolojilerinden son derece yararlanmayı hedefleyen bir programdır. Bu sebeple grup çalışmalarının sağlıklı bir şekilde yapılabileceği stüdyo ortamına ihtiyaç duyulmaktadır. Grupların canlı kayıtlar yaparak kendilerini değerlendirmeleri bu yaklaşımın temel prensiplerinden biridir.

3.6. Programın Yapısı

Popüler müzik pedagojisi altı bir dönemlik ders olarak yürütülür. İnformal öğrenme sistemiyle beraber öğrenciler orkestra çalışmalarının yanı sıra müzik teknolojileri, popüler müzik tarihi ve analizi gibi dersleri almaktadır. Program başlangıcında gruplar, öğrencilerin bu programa girmeden önceki öğrenme deneyimlerine ilişkin bir anketin sonuçlarından yararlanılarak oluşturulmuştur. Pulman (2014)'e göre grupların kendi kendini oluşturması, sosyal kaytarmaya ya da bazı öğrencilerin grup dışı kalmasına sebep olabileceğinden öğretmen kontrolünde yapılması gerekmektedir. Aşağıda uygulamaya yönelik programın kapsamlı bir yapısı gösterilmiştir.

Şekil 2. Popüler Müzik Programı Değerlendirme ve Katılım Yapısı

Çalışma, anketlerden elde edilen verilerden ve çevrimiçi katılımı geri bildiriminin sağlanmasından yararlanır. Öğrenciler yarıyılın üçüncü haftasının sonuna kadar bir proje önerisi sunar ve kendi kendini yöneten yaratıcı bir çalışma için planlar yapar. Öğrenciler, çalışmanın bir parçası olan, devam eden çalışma oturumlarında akranlarına çalışmalarını sunarlar. 13. haftada gönderilen ve öğrencilere açıklama yapma fırsatı sağlayan izleme raporu her parçanın ne olması amaçlandığı, kiminle oluşturulduğu ve gönderen öğrencinin konuyu nasıl değerlendirdiği belirtilir. Bu notlar kurs sonucuna katkı sağlamaz. 13. haftada bir yansıtıcı günlük de gönderilir ve bu, ilgili öğrenme deneyimlerini detaylandırarak, konuyla ilgili zengin bir bilgi kaynağı oluşturur. Yaratıcı çalışmanın orijinal materyal olması beklenir ve genellikle bir CD şeklini alır, alternatif sunum biçimleri kurs düzenleyicisi ile müzakere edilebilse de, genellikle öğrencinin oluşturabileceği bir video sunumu şeklini alır. Bu süreç öğrenci değerlendirmelerine ek olarak, öğrenci ve öğretmenlerden oluşan panel değerlendirmeleri de eklenerek tamamlanır (Lebler, 2015).

3.7. Öğretmenlik Formasyonunda Popüler Müzik

YouTube, dijital indirmeler, müzik uygulamaları, MP3, iPad toplulukları, Spotify, Tik Tok, GarageBand ve diğer birçok yeniliğin ortaya çıkmasıyla birlikte popüler müzik ve öğrencilerin müzik deneyimleri bir kez daha değişim geçirmiştir. Ancak çoğu müzik öğretmeni hala, günümüzün popüler müzik uygulamalarını değil, geçmiş yüzyılların popüler müzik uygulamalarını destekleyen bir üniversite sisteminde eğitim görmektedir. Notadan müzik öğrenmek hala müziği kulaktan öğrenmekten daha değerli kabul edilmekte ve daha önemli bulunmaktadır (Powell ve diğerleri, 2019).

R. Cuietta'ya göre müzik öğretmenlerinin ve müzik öğretim programlarının, zamanın getirdiği değişime ayak uydurmak ve eğitim almak isteyen geniş öğrenci kitlelerine ulaşmak için gereken çabayı gösterdiği söylenemez. Şarkı yazmak, müzik üretmek, medyaya müzik yapmak veya çalgı çalmayı ya da bilgisayarda müzik yaratmayı öğrenmek isteyen sonsuz sayıda öğrenci bulunmaktadır. Kısacası bugün birçok öğrencinin müziği sadece boş zamanlarında uğraştığı, zevk aldığı bir aktivite olarak görmediği müzik yaratıcısı olmak istediği görülmektedir. Mesleğin temsilcileri olarak müzik eğitimcileri bu köklü değişimi izleyerek dikkatlerini müzik eğitimi verecekleri daha geniş bir öğrenci yelpazesine çevirmiş olsaydı programlar ortadan kaldırılma veya kesintiye uğrama sürecinde olmazdı (aktaran Powell ve diğerleri, 2019).

Axtell ve diğerlerine (2017) göre müzik alanında derece veren çok çeşitli programlar bulunmakta ve bu çeşitlilik içinde müzik müfredat içeriği de genişlik ve derinlik bakımından ciddi bir çeşitlilik sunmaktadır. Yaptıkları çalışmalarında bu programlardan geçen öğrencilerin popüler müzik konusunda yeterli akademik çalışma, mesleki pratik ve popüler müzik stilleri/türlerinde beste/düzenleme yapacak eğitimi alma konularında yeterli donanımına sahip olmadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Hargreaves, Welch, Purves ve Marshall (2005: 1) şöyle der:

“Birçok ortaokul uzman müzik öğretmeni Klasik Batı geleneğinde yetişmiştir. Bu gelenekte müzik yapma büyük ölçüde konservatuvarlarda ve üniversitelerin müzik bölümlerindeki “profesyonel performans” kariyer modelinin etkisindedir, bu ise ortaokul sınıflarının taleplerine uygun olmayabilir”.

Aldıkları eğitim nasıl olursa olsun günümüz çağdaş müzik sınıfının gerçeği, tüm aday müzik öğretmenlerinin güvenli bir popüler müzik anlayışı ile pedagojik faaliyet gösterebilmesi ve müzik teknolojisi ile ilişki içinde olması gerektirir (Axtell ve diğerleri, 2017).

Shulman’a (1986) göre öğretmen yetiştiren eğitimciler, aday müzik öğretmenlerinin ne öğretmeleri ve nasıl öğretmeleri gerektiği konusunda farklı okul ortamlarında işlerine yarayacak bir anlayış geliştirmelerini sağlamak zorundadır. Amaç, öğrencilerin özellikle pedagojik alan bilgisi açısından kendi popüler müzik pedagojisi algılarını, yani “konuyu başkalarının anlayabileceği şekilde temsil ve formüle etme biçimleri”ni, nasıl tanıyıp geliştirdikleri olmalıdır.

Powell ve diğerlerine (2019) göre okullardaki müzik eğitimi hem şu anki öğrenciler, öğretmenler ve toplum tarafından değer gören müzik sunumlarını koruyacak hem de kendi uygulamalarını ilerletecek kadar geniş bir alandır. Bir müziği diğerlerine tercih etmenin okullarda müziğin mevcudiyetini ve uygulanabilirliğini ilerletmeye katkıda bulunmayacağını ve popüler müzik, doğaçlama, besteleme, müzik teknolojisi ve dünyanın dört bir yanından müzikleri herkesin yararına olacak şekilde müfredata dahil etmenin daha yararlı olacağını ifade etmişlerdir.

Popüler müzik, günümüzün gerçeğidir. Çünkü popüler müzik, gençliğin duygu ve düşüncelerini ailelerinden bağımsızca açığa vurabildikleri oldukça etkili bir araçtır. Burada müzik öğretmenlerine düşen en önemli görev, popüler müzik içeriğinde yer alan zararlı unsurlara, müziğin hangi amaçla kullanıldığına dikkat çekmek ve bu konuda öğrencileri uyarmak olmalıdır. Ayrıca, hangi müzisyenlerin samimi (otantik) müzik, hangilerinin de bütünüyle ticaret yaptığını iyice kavrayabilecek bir şarkıcı ve tür sınıflandırması yapmak, sanatsal müziklere potansiyel tüketici bir kuşağın yaratımında önemli rol oynayacaktır. Bugün ortaöğretim kurumlarında uygulanmakta olan müzik dersi müfredatı incelendiğinde farklı müzik türlerine yer verildiği görülmektedir. Ancak önemli olan bu türlere ait şarkıların öğretilmesi değil, asıl önemli olan yaklaşımdaki ve uygulamadaki yöntemlerdir. Bu nedenle müzik dersinin amacı iyi belirlenmelidir. Müzik dersinin asıl amacı, müzik türlerinin teorik olarak öğretilmesi değil, öğrencilerin bireysel yeteneklerinin farkına varmaları, bilişsel, duyuşsal ve entelektüel boyutlarını geliştirerek kendilerini müzikle ifade etmeleri olmalıdır (Sakar, 2009).

3.8. Türkiye’de Yaklaşımın Durumu, Uygulamaları

Popüler müzik pedagojisinin lisans düzeyinde, uygulamalı bir program olarak ele alınması yeni bir durumdur. Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında okutulan Güncel/Popüler Müzik dersi, farklı bir müziksel tür algılamasıyla teoriye yönelik iki kredilik tek dönemlik bir derstir (Sakar, 2009: 385). Türkiye’de popüler müzik her ne kadar eğitim kitaplarına girmiş olsa da, kapsam bakımından, uygulamalı eğitim müfredatı anlamında yüzeysel kalmıştır. Türkiye’de yaklaşımın durumunu incelediğimizde karşımıza çıkan örnekler oldukça sınırlıdır.

Akdeniz Üniversitesi popüler müzik pedagojisi üzerine bir çalışma programı oluşturmuş buna göre katılımcıların çoğunun erkek olduğu, öğrencilerin bireysel çalgı dersi olmamasına rağmen deneyimle öğrenme gelişimlerini arttırdıkları gözlemlenmiştir. Bunun yanında yaklaşımın en önemli noktalarından olan, kayıt ve stüdyo teknolojilerinin kullanılması, gerekli sağlıklı ortamın oluşturulamadığı gerekçesiyle eleştirilmiş, olumsuz bir durum olarak

çalışmaya yansımıştır. Öğrencilerin kendilerini diğer derslere göre daha aktif, öğrenme süreçlerini planlamada ve yürütmeye insiyatif sahibi olarak görmekte olduğu belirtilmiştir. Sonuçta yapılan değerlendirmede çalışma grubundaki öğrencilerin yönetime ilişkin görüşlerinin genel olarak bir hoşnutsuzluk içermekte olduğu görülmüştür. Bunun sebebinin çalışmanın tam olarak uygun koşul ve çerçevede yapılamamış olması gösterilmektedir (Özmenteş, 2014).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Literatür incelendiğinde, popüler müzik üzerine gelişen olumsuz algının, müzik eğitiminde kullanılmasını engellediği görülmektedir. Popüler müzik her ne kadar müfredata girmiş olsa da, yapılan literatür taramasına da bakıldığında bu konudaki eksiklik ortaya çıkmaktadır. Çalışmanın içeriğinde belirtildiği gibi öğretmenlerin öğrencilere kendi müzikal yaklaşımlarını kabul ettirmek yerine, öğrencilerin içinde geliştiği, yaşamını sürdürdüğü ve giderek ayrılmaz bir parçasını oluşturduğu genel müzik çevresini eğitimde kullanarak daha sağlam bir zemin oluşturması muhtemeldir. Lebler (2007)'e göre, genel olarak, çalışma öğretmen rolü açısından değerlendirildiğinde, eğitim ürünlerinin kalitesinin daha çok birlikte-yaratma ve birlikte-değerlendirme işlevine yönelmekte olduğu ve eğitime nihai hakem olmaktan ziyade nüanslı bir misyon yüklenmektedir. Bu bağlamda, uygulamada bir yol gösterici pozisyonda olan öğretmenlerin popüler müzik ve teknolojik gelişmelerle ilişkili olması gerekmekte, aksi halde grup ve öğretmen arasında yaşanacak iletişim ve yaklaşım problemleri çalışmayı olumsuz etkileyecektir.

Popüler müzik pedagojisi grup dinamiklerine dayanmaktadır. Bireysellik kadar grup iş birliği önemli bir alanı oluşturmaktadır. Öğrenciler disiplinler arası bir yaklaşımla sosyal becerilerini geliştirmenin yanında, grup iş birliği, birbirini dinleme ve fikir verme, özgüven ve öz değerlendirme gibi kişisel gelişimler de kazanmaktadır. Bu aşamada grup üyelerinin ortak çalışması sonucu bir ürün çıkacaktır ve herkesin aynı özveriyi göstermediği durumlarda grup içinde motivasyon kaybı gelişmesi muhtemeldir. Popüler müzik pedagojisi kendi türü içerisinde gerekli koşullar sağlandığında etkili olduğu söylenebilir ancak bu yöntem diğer müzik türlerine uygulanabilir değildir.

Sonuç olarak, bu metodun maksimum faydası büyük ölçüde bireysel ve grup çalışmasına ve kayıt teknolojileri kullanılarak oluşturulan değerlendirme sistemine bağlıdır. Buna göre uygulama yapılması planlanan ortamın gerekli teknolojik donanımı sağlaması gerekmekte aksi halde program tam anlamıyla uygulanamayacaktır. Müzik eğitimi, öğrencilerin kültür yapısına bakış açısını genişletmeli ve onlara kültürü şekillendirmede nasıl aktif bir rol almaları gerektiğini göstermeyi hedeflemelidir. Böylece, değişen kültürel bağlamları bağımsız olarak yapılandırma ve onları anlamlandırma becerisi, yani küresel ağlar ve kültürel çeşitlilik çapında öğrencilerin önemli beceriler kazanmaları sağlanabilir (Jost, 2015: 208).

Araştırma sürecinde incelenen kaynaklar göz önünde bulundurulduğunda, ülkemiz müzik eğitiminde popüler müzik- popüler müzik pedagojisi alanlarına yönelik olarak yapılmış olan akademik çalışmaların kısıtlı sayıda olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda literatür çalışmalarına katkı sağlayacak yeni araştırmalar yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Bununla beraber ülkemizde popüler müzik pedagojisi yaklaşımıyla geliştirilmiş uygulama programlarının yeni bir çalışma konusu olarak ele alınmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. .

İnformal öğrenme, sahiplenme duygusunun gelişmesiyle yerini sağlamlaştırmaktadır. Bu bağlamda Türkiye’de yapılan örnek de incelendiğinde gerekli olan teknolojik destekli ortamın oluşturulmasının öğrenci yaklaşımını etkileme noktasında önemli olduğu söylenebilir.

Müzik eğitimcileri gençlerin yoğun ilgi gösterdiği pop müziği görmezden gelmeyi bırakmalı, müzik eğitiminde olası bir yardım kaynağı olarak kullanılmalıdır.

KAYNAKÇA

Aksoy, R.N. (2020). Müzik eğitimi ana bilim dallarında popüler müzik eğitimi, *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 238–258.

Axtell I., Fautley M., ve Nicklin K. D. (2017). Popular Music Meta-pedagogy in Music Teacher Education. <https://www.semanticscholar.org/paper/Popular-music-meta-pedagogy-in-music-Teacher-Axtell-Fautley/20716f86e2256af45c1130318bf95bd5d33b8013>.

Choate, R. (1967). The Tanglewood Symposium: Music in American society. *Music Educators Journal*, 54(3), 1-33.

Cloonan, M. ve Hulstedt, L. (2013). Looking for something new: The provision of popular music studies degrees in the UK. *IASPM@Journal*. 3 (2): 63–77. [doi:10.5429/2079-3871\(2013\)v3i2.5en](https://doi.org/10.5429/2079-3871(2013)v3i2.5en).

Çiftçi, E. (2010). Popüler kültür, popüler müzik ve müzik eğitimi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12-2, 149-161 <https://doi.org/10.1177/1057083718814454>.

Gurbanov, U. (2017). Popüler müzik pedagojisi üzerine. Türkçe Altyazılı [Video]. <https://www.youtube.com/watch?v=UffWo0hYFL8>.

Gurgel, R. (2019). The Tanglewood Symposium popular music pedagogy from 1967 to Today. *Music Educators Journal*, 60-65. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0027432119831752>.

Hargreaves, D., Welch, G., Purves, R. & Marshall, N. (2005). Effective teaching in secondary school music: Teacher and pupil identities, ESRC End of award report, Award R000223751. Executive summary. <http://www.imerc.org/papers/time/summary.pdf>.

Jost, C. (2015). Beyond Adorno post critical teaching of popular music in the German educational system and its theoretical and practical challenges. *IASPM Journal*, 5 (1), 195-212.

Lebler, D. (2007). Student-as-master? Reflections on a learning innovation in popular music pedagogy. *International Society for Music Education*, 25(3), 205–221.

Lebler, D. (2008). Popular music pedagogy: Peer-learning in practice. *Music Education Research*, 10(2), 193–213. <https://doi.org/10.1080/14613800802079056>

Lebler, D., & Weston, D., (2015). Staying in sync: Keeping popular music pedagogy relevant to an evolving music industry. *IASPM@Journal*, 5 (1), 125-138.

Mroziak, J. (2017). Exiles on main Street: A pedagogy of popular music through technology & aesthetic education. A Doctoral Dissertation, Duquesne University, USA. <https://dsc.duq.edu/etd/142>.

Oehler S. & Hanley J. (2009). Perspectives of popular music pedagogy in practice: An introduction. *Journal of Popular Music Studies*, 1 (21), 2–19.

Özmenteş, G. (2014). Türkiye’de Popüler Müzik Pedagojisi: Akdeniz Üniversitesi Örneği. gozmentes.blogspot.com/2014/05/turkiyede-populer-muzik-pedagojisi.html adresinden 13.06.2021 tarihinde erişilmiştir.

Powell, B. ,Smith, G.D.,West, C. & Kratus, J.(2019). *Popular Music Education. Music Educators Journal*, Vol. September 2019, 21-24.

Sakar, M.H. (2009). Popüler müzik ve müzik eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Vol. 2/8, sf. 385-393.

Say, A. (2010). *Müzik Ansiklopedisi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi.

Shulman, L.S. (1986). Those who understand: Knowledge growth in teaching. *Educational Researcher*, 15(2), 4–14.

Tagg, P. (1966). Pop music as a possible medium in secondary education. <https://tagg.org/articles/xpdfs/mcr1966.pdf>.

Vasil, M., Weiss, L., & Powell, B. (2018). Popular music pedagogies: An approach to teaching 21st century skill. *Journal of Music Teacher Education*, 1(1), 11.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2003). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.